

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ಚತುರ್ದಶಾಧಿಕಶತತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

॥ ಚತುರ್ದಶಾಧಿಕಶತತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ಭರತೇನಾಯೋಧ್ಯಾದುರವಸ್ಥಾಯಾ ದರ್ಶನಮಂತಃಪುರೇ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ತಸ್ಯ
ದುಃಖಪಾರವಶ್ಯಂ

ಸ್ನಿಗ್ಧಗಂಭೀರಘೋಷೇಣ ಸ್ಯಂದನೇನೋಪಯಾನ್ ಪ್ರಭುಃ |
ಅಯೋಧ್ಯಾಂ ಭರತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹಾಯಶಾಃ || 2.114.1 ||

ಬಿಡಾಲೋಲೂಕಚರಿತಾಮಾಲೀನನರವಾರಣಾಂ |
ತಿಮಿರಾಭ್ಯಾಹತಾಂ ಕಾಲೀಮಪ್ರಕಾಶಾಂ ನಿಶಾಮಿವ || 2.114.2 ||

ರಾಹುಶತ್ರೋಃ ಪ್ರಿಯಾಂ ಪತ್ನೀಂ ಶ್ರಿಯಾ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಪ್ರಭಾಂ |
ಗ್ರಹೇಣಾಭ್ಯುದಿತೇನೈಕಾಂ ರೋಹಿಣೀಮಿವ ಪೀಡಿತಾಂ || 2.114.3 ||

ಅಲ್ಪೋಷ್ಣಕ್ಷುಬ್ಧಸಲಿಲಾಂ ಧರ್ಮತಪ್ತವಿಹಂಗಮಾಂ |
ಲೀನಮೀನರುಷಗ್ರಾಹಾಂ ಕೃಶಾಂ ಗಿರಿನದೀಮಿವ || 2.114.4 ||

ವಿಧೂಮಾಮಿವ ಹೇಮಾಭಾಂ ಶಿಖಾಮಗ್ನೇಃ ಸಮುತ್ಥಿತಾಂ |
ಹವಿರಭ್ಯುಕ್ಷಿತಾಂ ಪಶ್ಚಾಚ್ಛಿಖಾಂ ವಿಪ್ರಲಯಂ ಗತಾಂ || 2.114.5 ||

ವಿಧ್ವಸ್ತಕವಚಾಂ ರುಗ್ಣಗಜವಾಜಿರಥಧ್ವಜಾಂ |
ಹತಪ್ರವೀರಾಮಾಪನ್ನಾಂ ಚಮೂಮಿವ ಮಹಾಹವೇ || 2.114.6 ||

ಸಫೇನಾಂ ಸಸ್ವನಾಂ ಭೂತ್ವಾ ಸಾಗರಸ್ಯ ಸಮುತ್ಥಿತಾಂ |
ಪ್ರಶಾಂತಮಾರುತೋದ್ಗೂತಾಂ ಜಲೋರ್ಮಿಮಿವ ನಿಃಸ್ವನಾಂ || 2.114.7 ||

ತೃಕ್ತಾಂ ಯಜ್ಞಾಯುಧೈಃ ಸರ್ವೈರಭಿರೂಪೈಶ್ಚ ಯಾಜಕೈಃ |
ಸುತ್ಯಾಕಾಲೇ ಸುನಿರ್ವೃತ್ತೇ ವೇದಿಂ ಗತರವಾಮಿವ || 2.114.8 ||

ಗೋಷ್ಠಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಾಮಾರ್ತಾಮಚರಂತೀಂ ನವಂ ತೃಣಂ |
ಗೋವೃಷೇಣ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಂ ಗವಾಂ ಪತ್ನೀಮಿವೋತ್ಸುಕಾಂ || 2.114.9 ||

ಪ್ರಭಾಕರಾದ್ಯೈಃ ಸುಸ್ನಿಗ್ಧೈಃ ಪ್ರಜ್ವಲದ್ಭಿರಿವೋತ್ತಮೈಃ |
ವಿಯುಕ್ತಾಂ ಮಣಿಭಿರ್ಜಾತ್ಯೈರ್ನವಾಂ ಮುಕ್ತಾವಲೀಮಿವ || 2.114.10 ||

ಸಹಸಾಚರಿತಾಂ ಸ್ಥಾನಾನ್ಮಹೀಂ ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯಾದ್ ಗತಾಂ |
ಸಂಹೃತದ್ಯುತಿವಿಸ್ತಾರಾಂ ತಾರಾಮಿವ ದಿವಶ್ಚ್ಯುತಾಂ || 2.114.11 ||

ಪುಷ್ಪನದ್ಧಾಂ ವಸಂತಾಂತೇ ಮತ್ತಭ್ರಮರಶಾಲಿನೀಂ |
ದ್ರುತದಾವಾಗ್ನಿವಿಪ್ಲುಷ್ವಾಂ ಕ್ಲಾಂತಾಂ ವನಲತಾಮಿವ || 2.114.12 ||

ಸಮೂಢನಿಗಮಾಂ ಸರ್ವಾಂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಿಪಣಾಪಣಾಂ |
ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಶಶಿನಕ್ಷತ್ರಾಂ ದ್ಯಾಮಿವಾಂಬುಧರೈರ್ಯುತಾಂ || 2.114.13 ||

ಕ್ಷೀಣಪಾನೋತ್ತಮೈರ್ಭಗ್ನೈಃ ಶರಾವೈರಭಿಸಂವೃತಾಂ |
ಹತಶೌಂಡಾಮಿವ ಧ್ವಸ್ತಾಂ ಪಾನಭೂಮಿಮಸಂಸ್ಕೃತಾಂ || 2.114.14 ||

ವೃಕ್ಷಭೂಮಿತಲಾಂ ನಿಮ್ನಾಂ ವೃಕ್ಷಪಾತ್ರೈಃ ಸಮಾವೃತಾಂ |
ಉಪಯುಕ್ತೋದಕಾಂ ಭಗ್ನಾಂ ಪ್ರಪಾಂ ನಿಪತಿತಾಮಿವ || 2.114.15 ||

ವಿಪುಲಾಂ ವಿತತಾಂ ಚೈವ ಯುಕ್ತಪಾಶಾಂ ತರಸ್ವಿನಾಂ |
ಭೂಮೌ ಬಾಣೈರ್ವಿನಿಷ್ಕೃತಾಂ ಪತಿತಾಂ ಜ್ಯಾಮಿವಾಯುಧಾತ್ || 2.114.16 ||

ಸಹಸಾ ಯುದ್ಧಶೌಂಡೇನ ಹಯಾರೋಹೇಣ ವಾಹಿತಾಂ |
ನಿಹತಾಂ ಪ್ರತಿಸೈನ್ಯೇನ ವಡವಾಮಿವ ಪಾತಿತಾಂ || 2.114.17 ||

ಭರತಸ್ತು ರಥಸ್ಥಃ ಸನ್ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ |
ವಾಹಯಂತಂ ರಥಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸಾರಥಿಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ || 2.114.18 ||

ಕಿಂ ನು ಖಲ್ವದ್ಯ ಗಂಭೀರೋ ಮೂರ್ಛಿತೋ ನ ನಿಶಾಮ್ಯತೇ |
ಯಥಾಪುರಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ಗೀತವಾದಿತ್ರನಿಃಸ್ವನಃ || 2.114.19 ||

ವಾರುಣೀಮದಗಂಧಶ್ಚ ಮಾಲ್ಯಗಂಧಶ್ಚ ಮೂರ್ಛಿತಃ |
ಚಂದನಾಗುರುಗಂಧಶ್ಚ ನ ಪ್ರವಾತಿ ಸಮಂತತಃ || 2.114.20 ||

ಯಾನಪ್ರವರಘೋಷಶ್ಚ ಸುಸ್ನಿಗ್ಧಹಯನಿಃಸ್ವನಃ |
ಪ್ರಮತ್ತಗಜನಾದಶ್ಚ ಮಹಾಂಶ್ಚ ರಥನಿಃಸ್ವನಃ || 2.114.21 ||

ನೇದಾನೀಂ ಶ್ರೂಯತೇ ಪುರ್ಯಾಮಸ್ಯಾಂ ರಾಮೇ ವಿವಾಸಿತೇ |
ಚಂದನಾಗುರುಗಂಧಾಂಶ್ಚ ಮಹಾರ್ಹಾಶ್ಚ ವನಸ್ರಜಃ || 2.114.22 ||

ಗತೇ ರಾಮೇ ಹಿ ತರುಣಾಃ ಸಂತಪ್ತಾ ನೋಪಭುಂಜತೇ |
ಬಹಿರ್ಯಾತ್ರಾಂ ನ ಗಚ್ಛಂತಿ ಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಧರಾ ನರಾಃ || 2.114.23 ||

ನೋತ್ಸವಾಃ ಸಂಪ್ರವರ್ತಂತೇ ರಾಮಶೋಕಾರ್ದಿತೇ ಪುರೇ |
ಸಾ ಹಿ ನೂನಂ ಮಮ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಪುರಸ್ಸಾಸ್ಯ ದ್ಯುತಿರ್ಗತಾ || 2.114.24 ||

ನಹಿ ರಾಜತ್ಯಯೋಧ್ಯೇಯಂ ಸಾಸಾರೇವಾರ್ಜುನೀ ಕ್ಷಪಾ |
ಕದಾ ನು ಖಲು ಮೇ ಭ್ರಾತಾ ಮಹೋತ್ಸವ ಇವಾಗತಃ || 2.114.25 ||

ಜನಯಿಷ್ಯತ್ಯಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ಹರ್ಷಂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಇವಾಂಬುದಃ |
ತರುಣೈಶ್ಚಾರುವೇಷ್ಯಶ್ಚ ನರೈರುನ್ನತಗಾಮಿಭಿಃ || 2.114.26 ||

ಸಂಪತದ್ಭಿರಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ನಾಭಿಭಾಂತಿ ಮಹಾಪಥಾಃ |
ಇತಿ ಬ್ರುವನ್ ಸಾರಥಿನಾ ದುಃಖಿತೋ ಭರತಸ್ತದಾ || 2.114.27 ||

ಅಯೋಧ್ಯಾಂ ಸಂಪ್ರವಿಶ್ಯೈವ ವಿವೇಶ ವಸತಿಂ ಪಿತುಃ |
ತೇನ ಹೀನಾಂ ನರೇಂದ್ರೇಣ ಸಿಂಹಹೀನಾಂ ಗುಹಾಮಿವ || 2.114.28 ||

ತದಾ ತದಂತಃಪುರಮುಜ್ಜಿತಪ್ರಭಂ
ಸುರೈರಿವೋತ್ಕೃಷ್ಟಮಭಾಸ್ಕರಂ ದಿನಂ |

ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಭಕ್ತಮಾತ್ಮವಾನ್

ಮುಮೋಚ ಬಾಷ್ಪಂ ಭರತಃ ಸುದುಃಖಿತಃ || 2.114.29 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ಚತುರ್ದಶಾಧಿಕಶತತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||